

A pencil sketch of two hands, one larger and one smaller, holding each other in a supportive grip. The lines are light and expressive, capturing the essence of the hands' form and the connection between them.

Szkoła Podstawowa

Numer 5

Im. Mikołaja Kopernika
W Rogowie

R jak REWALIDACJA

Kwartalnik dla Rodziców/wrzesień, październik, listopad/

Agresja a rozwój dziecka

ROGOWO, listopad 2021

Wstęp

Oddajemy w Państwa ręce piąty już numer kwartalnika R jak Rewalidacja. Kwartalnik adresowany jest do Rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia rewalidacyjne.

Piąty numer kwartalnika poświęcony jest tematyce Agresja a rozwój dziecka.

Zespół Redakcyjny

Agresja a rozwój dziecka od okresu szkolnego do dojrzewania

Zwiększające się możliwości psychofizyczne dziecka prowadzą do rozwoju nowych sposobów radzenia sobie z emocjami, frustracją i agresywnymi impulsami.

Szkoła

Na tym etapie dziecko dysponuje już bardziej adaptacyjnymi sposobami radzenia sobie z trudnymi przeżyciami. Głównymi narzędziami służącymi do ekspresji trudnych emocji i agresji są język, fantazjowanie, zabawa i sztuka. Pojawiająca się na tym etapie agresja fizyczna jest bardziej celowa i przejawia się w określonych granicach. Wszechobecna na wcześniejszym etapie rozwoju rywalizacja zaczyna być nakierowana na takie obszary jak sport, kolekcjonowanie różnych rzeczy, nauka. Rozwijająca się twórczość pomaga dziecku w odkrywaniu nowych sposobów wyrażania emocji.

W okresie wczesnoszkolnym dzieci są zazwyczaj przekonane, że inni powinni postępować wobec nich przyzwoicie, ale nie odnoszą tego do siebie. Agresja w tym okresie może ujawniać się w sytuacjach rywalizacji przez drobne oszustwa mające zapewnić wygraną. W późnej latencji, kiedy sumienie dziecka jest bardziej rozwinięte i zintegrowane, jest ono gotowe zaakceptować zasadę bycia w porządku wobec innych również względem siebie. Dziecko w tym okresie zaczyna rozumieć, że atakowanie kogoś mniejszego lub słabszego nie jest właściwe, tak samo jak atakowanie jednej osoby przez grupę.

Co jest naturalne?

Na tym etapie wciąż dość powszechne są kłótnie i przepychanki między rówieśnikami, które mogą zawierać zarówno agresję fizyczną, jak i słowną. Dzieci nie potrafią zazwyczaj rozwiązywać pojawiających się między nimi sporów i konfliktów bez pomocy dorosłych.

Co może nas niepokoić?

Nieustępująca lub niekontrolowana agresja jest powodem do niepokoju. Znęcanie się nad zwierzętami, słabszymi lub młodszymi dziećmi lub jakiegokolwiek oznaki przestępczości są oznaką występowania poważnego problemu.

Dojrzewanie

W okresie zmian zapoczątkowanych dojrzywaniem fizycznym, hormonalnym i seksualnym, nastolatki doświadczają o wiele więcej niepokoju i poczucia pomieszania niż w dzieciństwie czy później – w dorosłości. Wraz z rozwojem fizycznym pojawia się zarówno ekscytacja, jak i lęki związane z nowymi możliwościami, dostępnymi jedynie dla dorosłych. Ma to również wpływ na zachowania agresywne. O ile w dzieciństwie młodzi ludzie mogli liczyć na pomoc i interwencję opiekunów, o tyle teraz sami muszą radzić sobie z pojawiającymi się impulsami i konsekwencjami sytuacji, kiedy ich zachowanie wymyka się spod kontroli.

Nastolatki muszą radzić sobie z przeżywaniem sprzecznych uczuć dotyczących dzieciństwa i dorosłości. Konflikt wewnętrzny między chęcią posiadania przywilejów zarezerwowanych dla

dzieci i jednocześnie tych związanych z byciem niezależnymi dorosłymi wywołuje szereg napięć i uczuć związanych z lękiem przed

zależnością z jednej strony i samodzielnością z drugiej. Buntownicze i agresywne zachowania, które nierzadko zewnętrznym obserwatorom kojarzą się z brakiem wrażliwości, mogą w takiej sytuacji być wyrazem próby poradzenia sobie z tymi trudnymi przeżyciami.

Jeżeli wcześniejszy rozwój młodego człowieka przebiegał stabilnie, a pojawiająca się agresja i trudne emocje mogły być łagodzone przez opiekunów i rozwinęły się w nim konstruktywne sposoby radzenia sobie z nimi, agresja może być teraz używana w zdrowy sposób i dodawać siły potrzebnej do ochrony siebie w trudnych sytuacjach, do zdrowej rywalizacji (np. sport, dyskusje), czy w przyszłości do podejmowania aktywności seksualnej. Jednym ze sposobów radzenia sobie z silnymi emocjami, zamieszaniem i agresywnymi impulsami jest typowe dla adolescencji zajmowanie się sprawami takimi jak klimat, pokój na świecie, traktowanie zwierząt, rasizm. Zaangażowanie w ważne sprawy środowiska pomaga młodemu człowiekowi skierować swoje emocje i agresję w społecznie użyteczny sposób. Jednocześnie pozwala im poczuć się innymi i lepszymi od znanych dorosłych.

Co jest naturalne?

Kłótnie adolescenta z rodzicami, jeśli pojawiają się od czasu do czasu, bez uciekania się do fizycznej agresji, a do wyrażania agresji młody człowiek używa głównie języka.

Co może nas niepokoić?

*Agresja fizyczna skierowana wobec siebie (np. okaleczanie się), innych i otoczenia (np. niszczenie rzeczy, rzucanie nimi).
Notoryczne kłótnie, w których młody człowiek zachowuje się agresywnie.*

Wpływ dorosłych

Zdolność opiekunów do znoszenia i radzenia sobie z własnymi frustracjami i trudnymi emocjami w zdrowy sposób, bez konieczności uciekania się do agresywnych lub autoagresywnych zachowań, jest istotna w kontekście rozwijania w dziecku umiejętności konstruktywnego, zdrowego radzenia sobie z emocjami i z agresją. Zdolność ta pozwala rodzicom reagować adekwatnie do pojawiających się w codziennym życiu emocji i frustracji dziecka. Umożliwia im unikanie impulsywnych lub agresywnych reakcji wobec dziecka. Pozwala na zachowanie zdrowej równowagi w relacji rodzic–dziecko opartej na stawianiu granic i oferowaniu mu wsparcia. Prowadzi do uczenia dziecka odpowiedzialności za siebie i swoje zachowanie, i wspiera zasadę naprawy wyrządzonych szkód. Rozwija w dziecku umiejętność wyrażania swoich przeżyć słownie i przez inne zdrowe sposoby (np. różne formy sztuki). Wspiera pozytywną i stabilną samoocenę dziecka i dobre relacje z bliskimi i rówieśnikami.

Rodzic, który może sobie poradzić ze swoimi trudnymi emocjami wobec dziecka nie czując się przy tym nadmiernie winnym lub też zranionym i nie potrzebując zaprzeczyć trudnym emocjom, uczy je szacunku do swoich i cudzych przeżyć oraz tego, że są one zwyczajnym stałym elementem codziennego życia i relacji. Jest to najważniejsze dla akceptowanego rozwoju agresji.

Materiał zaczerpnięty z internetu
autor Sylwia Pawłowska blog mądra ochrona strefa rodzica

opracowała
Anna Kasprzak

Zespół Redakcyjny:

Grażyna Olszewska-Drwęcka

Joanna Chmielewska

Anna Kasprzak

Adriana Straube